

Bárony István:
A NAGY ESŐVIZES KÁD

Alig ösmertem olyan embert, aki, ha gyermekkorára visszaemlékezett, fel ne sóhajtott volna újra átélni azokat a gyönyörűségeket, amikkel a gyermekkor tele van.

Nekem magamnak egész gyűjteményem van még gyermekkori játékaim maradványaiból; megvan az első bigém is, körülbelül harminc esztendő ffaragás; úgy el tudom forgatni, nézegetni, hogy elkopott a hegye, hogy megbarnult a fája! Bizony hófehér volt valaha, mikor gyermeköklömben szorongattam. Akkor még nekem is olyan kis kacsóm volt, mint most nektek van, édes kis barátaim, akiknek ezt a történetet írom.

Öt éves korom jutott az eszembe a nagy esővizes kádról. Elég jó fiúcska voltam, ha nem is éppen a legjobb, akit gondolni lehet.

Egyszer egy szép reggel vasárnapra virradtunk. Minden olyan ragyogó, olyan ünnepies volt odakint. Az emberek szépen öltözködtek, úgy siettek az Isten házába. Engem is kicsinosított az édesanyám, legszebb ruhámat adta rám. Még mintha most is látnám. Egy kis halványkék bugyogó volt, meg pitykés dolmányka hozzá. Pörge kalapom mellett néhány szál árvalányhaj lengett; hosszú szőke hajam majdnem a vállamig ért le.

Nagy vígan mentem ki a folyosóra s a lépcső felső fokán megállva, nézegettem a nagy esővizes kádat, amely a csurgó alatt állott s majdnem színültig volt sárgás, langyos vízzel. A lépcső alján, (mindössze négy-öt foka lehetett, ahogy az udvarra levezetett), egy bácsi gubbaszkodott és várta apát, akivel dolga volt.

Szörnyű nagykarimájú kalapot viselt ez az ember; tincsbe fonta a haját s az zsírosan lógott a nyakára; gulyássuba takarta a hátát s lobogós ingujját meg-meglendítette a szél. A bajuszát kétszer is a füle köré csavarhatta volna, olyan hosszúra nőtt és úgy össze volt sodorítva, akár a sárkányom zsinége, hogy tán még a tűbe is lehetett volna fűzni a végét.

István bácsi volt ez a nevezetes alak, a karulyi gulyásszámadó.

Bátor, nagyeszű ember a maga fajtájában. – Hanem idebent, a városban, csöndes, együgyű ember, aki a bérét se tudta megolvasni fizetés idején. A bal markába szorította az egész kis pénzt, amit kapott s úgy vitte haza egyben, hogy meg se nézte. Mikor hazaért, kinyitotta tenyerét a felesége előtt s rekedt, rikácsoló hangján mondta: no asszony, itt a pénz, olvasd meg, meg van-e mind!

A nagy kád mellett csakhamar igen szép multságom akadt.

Észrevettem tudniillik, hogy az egész tengernyi víz tele van élő, mozgó, csudálatos szörnyállatokkal. Apró rémségekkel, amelyek úgy villannak benne ide-oda, hogy azt gyönyörű volt nézni. Némelyiknek hosszúkás, orsóformájú teste volt; a másoknak jókora bunkós feje látszott, s a fejből mintha egy szál cérna lógott volna ki egy darabon. Mikor az állatka úszni kezdett, rezgő himbálással haladt tova, leginkább csak le és fel, sohasem oldalvást.

Nem írom le a többi fajtát. Úgyis tudjátok már, hogy ázalaggal volt tele az állott esővíz; azokkal az apró, kocsonyástestű lényekkel, amelyek magoktól teremnek meg a poshadásnak indult vízben s kivált napos időben nagyszerű evickélést művelnek benne.

Bizony az én ötesztendő eszem nem igen lehetett még jártas a természetrajzban s felfedezésemnek szörnyen megörülve, mohón kezdtem fogdosni a csudaállatkat, csak úgy, a markommal.

Nem ment az olyan könnyen. A vizet persze hiába markolgattam, kicsorgott mindjárt a tenyeremből az elcsípett apró állatkával együtt.

Mind hevesebben és türelmetlenebbül kapkodtam a vízbe, egészen a kád fölé hajolva.

Egyszer csak – zsupsz! Kicsúszik alólam a föld, s én fejfelé zuhanok a kádba.

Ami ezután rám várt, az elképzelhetitek.

A kád mély volt ugyan, de szűkebb, semhogy könnyűszerrel meg tudtam volna fordulni benne. Fejem a fenekét érte s így csak a talpam látszhatott ki a vízből.

Ha két percet így kell töltenem, megfulladok.

Pedig a víz fenekén hangot sem adhattam. Gyöngye lábacskaim rugdalózása sem okozhatott zajt.

De nem hiába tartja a magyar közmondás, hogy ahol a legnagyobb a veszedelem, ott legközelebb a segítség.

Én is csak azt éreztem, hogy valami erős szorítás éri a bokámat, s huss! – már kint voltam a vízből, és erősen prüszköltem ki magamból, amit kénytelen voltam elnyelni belőle.

Csakúgy félsüketen (mert a fülem is tele volt sárga esővízzel) hallottam, hogyan kurjongat István bácsi, a gulyásszámadó.

– No lássa-e! Megmondtam ugye! Megmondtam, hogy belepottyán! – Most oszt' csak nézzen a tükörbe, maga szép úrficska! Most csinos igazán ez a pitykés dolmányka, no lám!

Úgy vitt végig a folyosón. Csurgott rólam a víz. Amerre mentünk, széles tócsa jelölte az utunkat. Édesanyám majd elájult ijedtében; rögtön levetkeztetett, s dugott az ágyba, hogy megszáradjak.

De apa elől is dugott ám, mert bizony, hajh! a kis vékonyka nád pálcika ugyancsak suhogott volna, ha olyan ruhában meglát az öregem.

István bácsi, a derék gulyásszámadó, még évek múlva is mindig emlegette a nagy veszedelmet, ha a sors véletlenül összehozott vele.